

INVENTARUL ETNOBOTANIC AL PLANTELOR MEDICINALE DE UZ VETERINAR DIN FLORA OLTENIEI. NOTA I

ETNOBOTANIC INVENTORY OF MEDICINAL PLANTS WITH VETERINARY USES FROM THE OLTENIA REGION FLORA. NOTE I

DAN ANDREI BUTARU, ȘTEFĂNIȚĂ TIȚĂ, CLAUDIA TIȚĂ, DAN-GEORGE MOGOȘANU

Abstract

In this paper the authors present 100 plant species from 44 botanic families, which are traditionally utilized in veterinary medicine.

Cuvinte cheie: plante medicinale, inventar etnobotanic, uz veterinar

Key words: medicinal plants, etnobotanic inventory, veterinary uses

INTRODUCERE

În ciuda urbanizării intensive, o bună parte a populației din Oltenia se ocupă cu agricultura și implicit cu creșterea animalelor. În Oltenia, timp de secole plantele medicinale se utilizează în tratamentul bolilor la animale. Cu tot progresul farmacologiei și tehnologiei farmaceutice, medicina veterinară populară este încă vie și reprezintă o moștenire comună ce poate fi utilizată la nevoie.

Scopul lucrării îl constituie reanalizarea acțiunii în medicina veterinară a unor specii de plante din flora Olteniei în vederea unor mai bune utilizări ale acestora.

MATERIAL ȘI METODĂ

Studiul are la bază atât consultarea lucrărilor de specialitate (ALEXAN M. et al., 1992; CRIVINEANU V. et al., 1996; NIȚU GEORGETA, 2003; PÂRVU C., 1997; RÂPEANU D. M., 1993; TIȚĂ I., 2003; ȚOPA EM., 1955), cât și interviurile realizate cu persoane în vârstă din zonele agricole (fermieri, ciobani).

REZULTATE ȘI DISCUȚII

Datele etnobotanice, care cuprind cele 100 de specii de plante medicinale de uz veterinar folosite în Oltenia, produsele vegetale obținute de la acestea, afecțiunile în care sunt recomandate, precum și modul de folosire sunt redată în Tabelul 1.

Tabel 1. Plante medicinale de uz veterinar din flora Olteniei
[Medicinal plants with veterinary uses from the Oltenia region flora]

Nr. crt.	Familia / Specia / Denumirea populară	Produse vegetale	Utilizări	Mod de administrare
1.	LYCOPODIACEAE <i>Lycopodium clavatum</i> (pedicuță)	partea aeriană	eczeme, dermatoze	pulbere
2.	EQUISETACEAE <i>Equisetum arvense</i> (coada calului)	partea aeriană	afecțiuni renale (cistite), afecțiuni pulmonare, helmintiaze	decoct
3.	POLYPODIACEAE <i>Dryopteris filix-mas</i> (ferigă)	rizomi	gălbează, afecțiuni pulmonare	pulbere în boluri
4.	<i>Polypodium vulgare</i> (feriguță dulce)	partea aeriană	indigestii, bronșite	infuzie
5.	CUPRESSACEAE <i>Juniperus communis</i> (ienupăr)	pseudofructe	afecțiuni pulmonare, afecțiuni renale, ruminator	infuzie
6.	PINACEAE <i>Abies alba</i> (brad)	ramuri tinere	gastroenterite, anorexie, debilitate	infuzie
7.	<i>Picea abies</i> (molid)	ramuri mici (cetină)	gastroenterite, anorexie, tonic general	infuzie
8.	<i>Pinus sylvestris</i> (pin)	muguri	pielite, cistite, afecțiuni ale căilor respiratorii	infuzie
9.	ARISTOLOCHIACEAE <i>Aristolochia clematitis</i> (cucurbețică)	partea aeriană	febră aftoasă, rujet, plăgi	decoct
10.	<i>Asarum europaeum</i> (pochivnic)	rizomi	emfizem pulmonar, expectorant, diuretic	decoct
11.	NYMPHACEAE <i>Nymphaea alba</i> (nufăr alb)	rizomi	fascioloză, tuse (cai)	pulbere

Nr. crt.	Familia / Specia / Denumirea populară	Produse vegetale	Utilizări	Mod de administrare
12.	RANUNCULACEAE <i>Clematis vitalba</i> (curpen)	frunze	răni, eczeme	cataplasme
13.	PAPAVERACEAE <i>Papaver rhoeas</i> (mac de câmp)	petale (flori)	afecțiuni respiratorii	infuzie
14.	MORACEAE <i>Morus alba</i> (dud alb)	frunze	gastroenterite	infuzie
15.	JUGLANDACEAE <i>Juglans regia</i> (nuc)	frunze	enterite, cistite hemoragice	decoct
16.	BETULACEAE <i>Betula pendula</i> (mesteacăn)	frunze	afecțiuni renale (cistite)	decoct
17.	CANNABACEAE <i>Humulus lupulus</i> (hamei)	flori ♀	anorexie, debilitate	infuzie
18.	ROSACEAE <i>Cerasus avium</i> (cireș)	codițe	cistite, pielite, diarei	decoct
19.	<i>Filipendula ulmaria</i> (crețușcă)	partea aeriană	afecțiuni renale, reumatismale	infuzie
20.	<i>Fragaria vesca</i> (fragi)	frunze	diarei, afecțiuni renale (cistite)	decoct
21.	<i>Geum urbanum</i> (cerențel)	rădăcini	gastroenterite	decoct
22.	<i>Potentilla anserina</i> (coada racului)	partea aeriană	cistite hemoragice, enterocolite	decoct
23.	<i>Prunus spinosa</i> (porumbar)	flori	cistite, nefrite, enterite	infuzie
24.	<i>Rosa canina</i> (măceș)	pseudofructe, frunze, flori	anorexie, afecțiuni renale (cistite), avitaminoze	decoct
25.	<i>Rubus fruticosus</i> (mur)	frunze	enterite, indigestii, anorexie	infuzie
26.	FABACEAE <i>Glycyrrhiza glabra</i> (lemn dulce)	rădăcini	bronșite, gastroenterite	decoct
27.	<i>Ononis spinosa</i> (osul iepurelui)	rădăcini	afecțiuni renale (cistite hemoragice)	decoct
28.	LYTHRACEAE <i>Lythrum salicaria</i> (răchitan)	frunze, flori	enterite hemoragice	decoct
29.	ONAGRACEAE <i>Epilobium hirsutum</i> (pufuliță)	partea aeriană	afecțiuni hepatice și gastrointestinale	infuzie, decoct
30.	<i>Epilobium montanum</i> (pufuliță de munte)	partea aeriană	enterite	decoct
31.	ELEAGNACEAE <i>Hippophaë rhamnoides</i> (cătină albă)	fructe	tulburări de nutriție și metabolism	infuzie
32.	HIPPOCASTANACEAE <i>Aesculus hippocastanum</i> (castan)	semințe	diaree, inflamații digestive	decoct
33.	GERANIACEAE <i>Geranium robertianum</i> (năpraznic)	partea aeriană	cistite, gastroenterite, bronșite	infuzie
34.	POLYGALACEAE <i>Polygala amara</i> (amăreală)	partea aeriană	inapetență, tonic amar, bronșite, galactagog	infuzie
35.	ARALIACEAE <i>Hedera helix</i> (iederă)	frunze	hematurie	decoct
36.	APIACEAE <i>Carum carvi</i> (chimen)	fructe	meteorism, enterocolite	infuzie
37.	<i>Coriandrum sativum</i> (coriandru)	fructe	colici cu exces de gaze, inflamații ale tubului digestiv, galactagog	infuzie
38.	<i>Pimpinella anisum</i> (anason)	fructe	indigestii, anorexii, colici, afecțiuni pulmonare	infuzie
39.	<i>Pimpinella saxifraga</i> (pătrunjel de câmp)	rădăcini, fructe	afecțiuni renale (cistite)	infuzie
40.	RHAMNACEAE <i>Frangula alnus</i> (crușin)	scoarțe	constipații	decoct
41.	EUPHORBIACEAE <i>Euphorbia cyparissias</i> (laptele cucului)	partea aeriană	constipații	decoct
42.	BRASSICACEAE <i>Brassica nigra</i> (muștar negru)	semințe, făină	anorexie, constipație (uz intern)	semințe, făină
43.	<i>Istatis tinctoria</i> (drobușor)	partea aeriană	congestie pulmonară, pleurită	cataplasma
44.	SALICACEAE <i>Salix alba</i> (salcie)	scoarțe	diareea vițelilor	infuzie
45.	<i>Populus nigra</i> (plop negru)	muguri	afecțiuni renale (bronșite)	decoct
46.	CUCURBITACEAE <i>Cucurbita pepo</i> (dovleac)	semințe	teniază, limbrici	preparat <i>concisum</i>
47.	MALVACEAE <i>Althaea officinalis</i> (nalbă mare)	frunze	bronșite, gastroenterite, inflamații ale mucoaselor (bucală, rectală, vaginală)	infuzie

Nr. crt.	FAMILIA / SPECIA / DENUMIREA POPULARĂ	Produse vegetale	Utilizări	Mod de administrare
48.	<i>Malva pusilla</i> (nalbă mică)	frunze, rădăcini	indigestii (bovine)	decoct
49.	<i>Malva sylvestris</i> (nalbă de pădure)	rădăcini, frunze, flori	bronșite, colite, inflamații ale mucoaselor (bucală, rectală, vaginală)	infuzie, decoct
50.	<i>Malva verticillata</i> (nalbă creță)	frunze	furunculoză, eczeme	infuzie
51.	ERICACEAE <i>Vaccinium myrtillus</i> (afin)	frunze	gastroenterite, cistite, afecțiuni renale	infuzie
52.	PRIMULACEAE <i>Lysimachia nummularia</i> (drețe)	partea aeriană	septicemie	partea aeriană proaspătă sau uscată
53.	<i>Primula veris</i> (ciuboșica cucului)	flori	afecțiuni renale, bronșite	infuzie
54.	CARYOPHYLLACEAE <i>Gypsophyla paniculata</i> (ipcârige)	rădăcini	afecțiuni pulmonare	infuzie
55.	POLYGONACEAE <i>Polygonum hydropiper</i> (piperul bălții)	partea aeriană	plăgi, diverse leziuni cutanate	pulbere
56.	<i>Polygonum persicaria</i> (iarbă roșie)	partea aeriană	răni	pulbere
57.	OLEACEAE <i>Fraxinus excelsior</i> (frasin)	frunze	afecțiuni renale (cistite)	infuzie
58.	<i>Ligustrum vulgare</i> (lemn câinesc)	frunze și flori	stomatite, scabie	infuzie
59.	GENTIANACEAE <i>Gentiana asclepiadea</i> (lumânărica pământului)	rizomi, rădăcini	anorexie, cistite hemoragice	decoct
60.	<i>Sambucus ebulus</i> (boz)	scoarțe	atonie ruminală, febră aftoasă, răni, edeme și dureri ale picioarelor	decoct
61.	<i>Viburnum opulus</i> (călin)	scoarțe	excitabilitate crescută, hemoragii	infuzie
62.	BORAGINACEAE <i>Borago officinalis</i> (limba mielului)	partea aeriană	afecțiuni pulmonare, renale	decoct
63.	<i>Echium vulgare</i> (iarba șarpelui)	partea aeriană	rujet	preparat <i>concisum</i> (în hrană)
64.	<i>Pulmonaria officinalis</i> (plămânărică)	frunze	afecțiuni pulmonare, renale (cistite)	decoct
65.	SOLANACEAE <i>Atropa belladonna</i> (mătrăgună)	frunze, rădăcini	stări spastice (constipații), bronșite cronice	decoct
66.	<i>Datura stramonium</i> (ciumăfaie)	frunze	afecțiuni respiratorii (astm)	decoct
67.	<i>Physalis alkekengi</i> (păpălău)	fructe	antrax, febră aftoasă	decoct
68.	SCROPHULARIACEAE <i>Linaria vulgaris</i> (linariță)	partea aeriană	„venitul” laptelui	pulbere
69.	<i>Scrophularia nodosa</i> (bubernic)	partea aeriană	rujet (porci)	decoct
70.	<i>Verbascum densiflorum</i> (lumânărică)	flori	laringite, bronșite, afecțiuni pulmonare	infuzie
71.	PLANTAGINACEAE <i>Plantago lanceolata</i>	frunze	bronșite, diaree, catar laringo-traheal	infuzie
72.	<i>Plantago major</i>			
73.	<i>Plantago media</i>			
74.	ASTERACEAE <i>Achillea millefolium</i> (coada șoricelului)	partea aeriană	stimulent digestiv, colici, cistite, ruminant	infuzie
75.	<i>Arctium lappa</i> (brusture)	rădăcini	stări toxice, friguri, furunculoză mamară, atonie ruminală	infuzie
76.	<i>Arnica montana</i> (arnică)	partea aeriană	stări febrile, cistite, hemoragii	infuzie
77.	<i>Artemisia absinthium</i> (pelin alb)	frunze	indigestii, ruminator	infuzie
78.	<i>Artemisia vulgaris</i> (pelin negru)	partea aeriană	indigestii, stimulare gastrică, ruminator	infuzie
79.	<i>Bidens tripartita</i> (dentiță)	partea aeriană	plăgi (cu viermi)	infuzie sau decoct
80.	<i>Calendula officinalis</i> (gâlbenele)	flori	gastrite, ulcere, cistite	infuzie
81.	<i>Centaurea cyanus</i> (albăstriță)	partea aeriană	dispepsii, indigestii, diarei, afecțiuni renale	infuzie
82.	<i>Cichorium intybus</i> (cicoare)	partea aeriană	anorexie, afecțiuni renale, constipații	infuzie
83.	<i>Eupatorium cannabinum</i> (cânepa codrului)	partea aeriană	febră aftoasă	decoct
84.	<i>Inula helenium</i> (iarbă mare)	rădăcini	ascaridioză, afecțiuni pulmonare	infuzie
85.	<i>Matricaria recutita</i> (mușetel)	flori	gastrite, enterocolite, diarei	infuzie
86.	<i>Petasites hybridus</i> (captalan)	rizomi, rădăcini	afecțiuni renale, toxiinfecții alimentare, stări febrile	infuzie
87.	<i>Taraxacum officinale</i> (păpădie)	frunze, rădăcini	tonic amar, ruminator	decoct

Nr. crt.	FAMILIA / SPECIA / DENUMIREA POPULARĂ	Produse vegetale	Utilizări	Mod de administrare
88.	<i>Tussilago farfara</i> (podbal)	frunze	afecțiuni respiratorii (tuse)	infuzie
89.	LAMIACEAE <i>Melittis melissophyllum</i> (dumbravnic)	frunze	edem mamar, mamite	decoct
90.	<i>Mentha aquatica</i> (izma broaștei)	frunze	crăpături ale mameloanelor	unguent cu pulbere
91.	<i>Mentha piperita</i> (izma bună)	frunze	enterocolite, crampe abdominale	infuzie
92.	<i>Ocimum basilicum</i> (busuioc)	partea aeriană	afecțiuni renale (cistite, cistite hemoragice), tulburări gastrointestinale	infuzie
93.	<i>Salvia glutinosa</i> (cînsteț)	partea aeriană	febră aftoasă, răni, mușcături	infuzie
94.	<i>Thymus serpyllum</i> (cimbrisor)	partea aeriană	anorexie, enterocolite, bronșite, afecțiuni pulmonare	infuzie
95.	POACEAE <i>Agropyrum repens</i> (pir)	rizomi	catar cronic intestinal și al căilor respiratorii	decoct
96.	LILIACEAE <i>Allium cepa</i> (ceapă)	bulbi	afecțiuni renale, indigestii, helmintiază, plăgi, furunculoză	ca atare sau macerat de ceapă coaptă*
97.	<i>Allium ursinum</i> (leurdă)	partea aeriană	mastite, cistite, mamite hemoragice	decoct
98.	<i>Convallaria majalis</i> (lăcrămioară)	frunze și flori	aritmie cardiacă	infuzie
99.	<i>Colchicum autumnale</i> (brândușa de toamnă)	bulbi, semințe	scabid	decoct
100.	TYPHACEAE <i>Typha latifolia</i> (papură)	spice florale	răni cu viermi	decoct

*în amestec cu ceară de albine, rășină de brad și smântână

CONCLUZII

În Oltenia se practică frecvent tratarea bolilor la animale cu ajutorul plantelor. Speciile cele mai cunoscute în medicina veterinară tradițională fac parte din familiile: *Asteraceae*, *Solanaceae*, *Lamiaceae*, *Apiaceae*. Prin urmare, în vederea unei valorificări cât mai complete, pornind de la informații etnobotanice, se impune reconsiderarea acțiunii farmacologice a plantelor medicinale de uz veterinar.

BIBLIOGRAFIE

- ALEXAN M., BOJOR O., CRĂCIUN F. 1992. *Flora medicinală a României*. 1, 2. Edit. Ceres. București.
- CRIVINEANU V., RÂPEANU M., CRIVINEANU MARIA. 1996. *Toxicologie sanitară-veterinară*. Edit. Coral Sanivet. București.
- NIȚU GEORGETA. 2003. *Plantele în gospodăria țărănească tradițională*. Fundația „Scrisul Românesc”. Craiova.
- PÂRVU C. 1997. *Universul plantelor. Mică enciclopedie*. Edit. Enciclopedică. București.
- RÂPEANU D. M. 1993. *Botanică medicală*. Edit. Univ. Ecologice. București.
- TIȚĂ I. 2003. *Botanică farmaceutică*. Edit. Didactică și Pedagogică. București.
- ȚOPA EM. 1955. *Cunoașterea, întrebuințarea, colectarea, uscarea și ocrotirea plantelor medicinale din Oltenia*. Revista științifică „V. Adamachi”. Iași. 32(2-3).

Dan Andrei Butaru, Ștefăniță Tiță, Claudia Tiță
 Direcția Sanitar-Veterinară Dolj
 Str. Fântâna Popova, nr. 30, Craiova
 România

Dan-George Mogoșanu
 Facultatea de Farmacie, U.M.F. din Craiova
 Str. Petru Rareș, nr. 2-4, RO-200349 Craiova, România
 mogosanu@umfcv.ro